

see det for Hovedsagen, at denne Sag fremmes paa en saadan Maade, at den efter den bestaaende Forhold kan blive til Lary, til Held og Lykke for Bondestanden (Hør!), for den Bondestand, som vi Alle ønske, skal blive stillet under saa heldige Vilkaar som muligt, og tillige til Held og Lary for de Institutioner, som det er paalagt det Offentlige at paasee hævdede i deres Rettigheder (Hør!). Dette mine Herrer, kan imidlertid kun skee, naar Sagen fremmes paa en saadan Maade som stemmer med den almindelige Retsbevidsthed. (Ja!) Jeg skal nu i saa Henseende paa ingen Maade nægte, at det stemmer med den almindelige Retsbevidsthed, at den afdøde Fæsters Livsarvinger have en nærmere Afgang til at komme i Besiddelse af Fæstegaarden end de Andre, som ikke tidligere have staaet i noget Forhold til Gaarden, men jeg maa derhos tillige paa det Bestemteste paastaae, hvad vel heller Ingen vil kunde nægte, at det ligesaa meget ligger i Retsbevidstheden hos Folket, at Eiendomsretten til Godset, paa Godser, der ikke ere behæftede med Lehn- eller fideicommissariske Baand, er hos Godseierne og ikke hos Fæsterne. — Eiendomsretten er der ubeskaaret tilstæde (Tscherning: Den røre vi ikke!), og Beviset derfor ligger deri, at i fæsteledigt Tilfælde, kan Godseieren, saavel naar han ikke vil overdrage Gaarden til den afdøde Fæsters Familie, som naar han ikke kan gjøre det, fordi der mulig Ingen er tilstæde af Fæsterens Familie, sælge Gaarden eller fæste den bort til hvemsomhelst han vil eller bortforpagte den paa den Maade, som er bestemt i Lovgivningen, med eet Ord, Beviset for Eiendomsretten ligger netop deri, at Godseieren disponerer uden videre over Gaarden. (Tscherning: Ja, under de lovbestemte Betingelser.) Paa Lehnbesiddelserne, mine Herrer, er nu Eiendomsretten til Lehnet hos Lehnbesidderen i Forbindelse med Lehnet, Lehnet i Forbindelse med den nuværende Besidder er Eier til Godset, og udover her aldeles de samme Rettigheder, som den private Godseier, naturligtviis under den Control, som er indstiftet for at Lehnet ikke skal lide Skade, under den Control som er indstiftet for at paasee, at Eiendomsrettens Udøvelse skeer uden at

derved den ene Deel af den nuværende Eiers Rettighed, nemlig Lehnets tilstedsættes. — Jeg kan saaledes ikke indsee, hvorledes der med nogen Grund kan siges, at den nuværende Lehnbesidder altid er en umyndig Besidder, han er tværtimod en aldeles myndig Besidder, som udover Eiersens Rettighed, og derfor har det netop været nødvendig at indstifte denne Control med Hensyn til ham, for at han ikke skulde tilstedsætte den medberettigede Eier, nemlig Lehnets Interesse. Medens det altsaa, mine Herrer! ligger i den almindelige Retsbevidsthed, at man ikke kan berøve den almindelige Eier af et Gods den nysnævnte Ret til at disponere over en fæsteledig Gaard, saa ligger det ogsaa i den almindelige Retsbevidsthed, idetmindste saavidt som den træder frem for mig, at man ikke heller skal berøve Lehnet Eiendomsret, det vil sige, den nærværende Besidder i Forbindelse med Lehnet den samme Ret, som der tilkommer Eieren af andet Gods, og det er derfor, at et andet herfra afvigende Princip, indbragt i denne Lov med fuldkommen Consequens, ogsaa maa drage til Følge med Hensyn til en almindelig Godseiers Forhold til Fæstegodset. Jeg har som sagt selv anerkjendt, at man maa tage Hensyn til at Fæstebondestændens Lary ikke tilstedsættes, og naar den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2den Valgkreds (Tscherning) ikke desto mindre har troet, at dette muligén var overseet af mig, at jeg skulde have glemt der var givet et Tilfagn om, at Fæsterens Lary burde tages med i Betragtning, saa kommer dette deraf, mine Herrer! at han danner sig en fra min ganske forskjellig Forestilling om de Foranstaltninger, som ere nødvendige til Jagttagelse af dette Lary (Hør!). Jeg troer, at Fæstebondestændens Lary maa ansees at være iagttaget, naar der træffes Foranstaltninger til, at Fæsteren for en naturlig billig Priis kan blive Eier af det Gods, som han hidtil har været Fæster af (Ja! Ja!). Ja, mine Herrer! vi ere maaskee dog ikke saa enige, som det synes, thi det kommer an paa, hvad vi ansee for en naturlig og billig Priis for Fæstegodset. — I denne Henseende behøver jeg vel ikke at minde den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2den Valgkreds (Tscherning) om, at